

■ Zrod uniforem

Uniforma je dnes už málo používaným českým výrazem překládána jako stejnokroj, což je výstižné. Vojáci jedné jednotky či armády jsou opatřeni stejnou výzbrojí a výstrojí, což usnadňuje jejich rozlišení od nepřítele a zlevňuje náklady. Zajímavé je, že na počátku vývoje uniforem nebylo jen přání odlišit vlastní vojáky od nepřátelských, ale alespoň trochu ochránit vlastní civilní obyvatele. Během válek vojáci běžně loupili, a když si obyvatelé u velitelů stěžovali, nemohli dost dobře říci, od kterých pluků vojáci byli. I to vlastně barevné doplňky stejnokroje umožňovaly. Od počátků zavádění stejnokrojů podléhalo vojenské oblékání dobové módě, a čím byly uniformy krásnější a barevnější, tím se stávaly nepraktičtější. Na uniformy praktické a třeba maskující si vojáci museli počkat ještě tři staletí. Skutečným zakladatelem „vojenské parády“ byl francouzský král Ludvík XIV. a vzorem pro většinu armád se stalo Prusko.

■ *Stejnokroje – uniformy – v době svého zrodu neměly být ani tak praktické, jako měly rozlišit své vojáky od nepřátel. Barevné doplňky pak ukazovaly příslušnost k jednotlivým plukům a brzy se základní barvy staly typické pro jednotlivé státy. Tak například Rakušané měli základní bílou, Britové červenou a Prusové modrou – ta dala dokonce název modrému odstínu – pruská modř. Trvalo ale dlouho, než se z uniforem stalo i společenské oblečení – v českých zemích k tomu došlo až za císařovny Marie Terezie.*

■ *Aby to vojáci v tuhých límcích neměli tak jednoduché, přísným předpisům podléhala i úprava účesu. Museli nosit cop a lokny natočené na napudrovaných vlasech. Nebylo žádnou zvláštností vidět staré veterány v natáčkách. Leckde byl předepsán knír, a ne ledajaký, ale pečlivě nabarvený. Šlechtická generalita si vylepšovala vzhled mohutnými alonžovými parukami.*

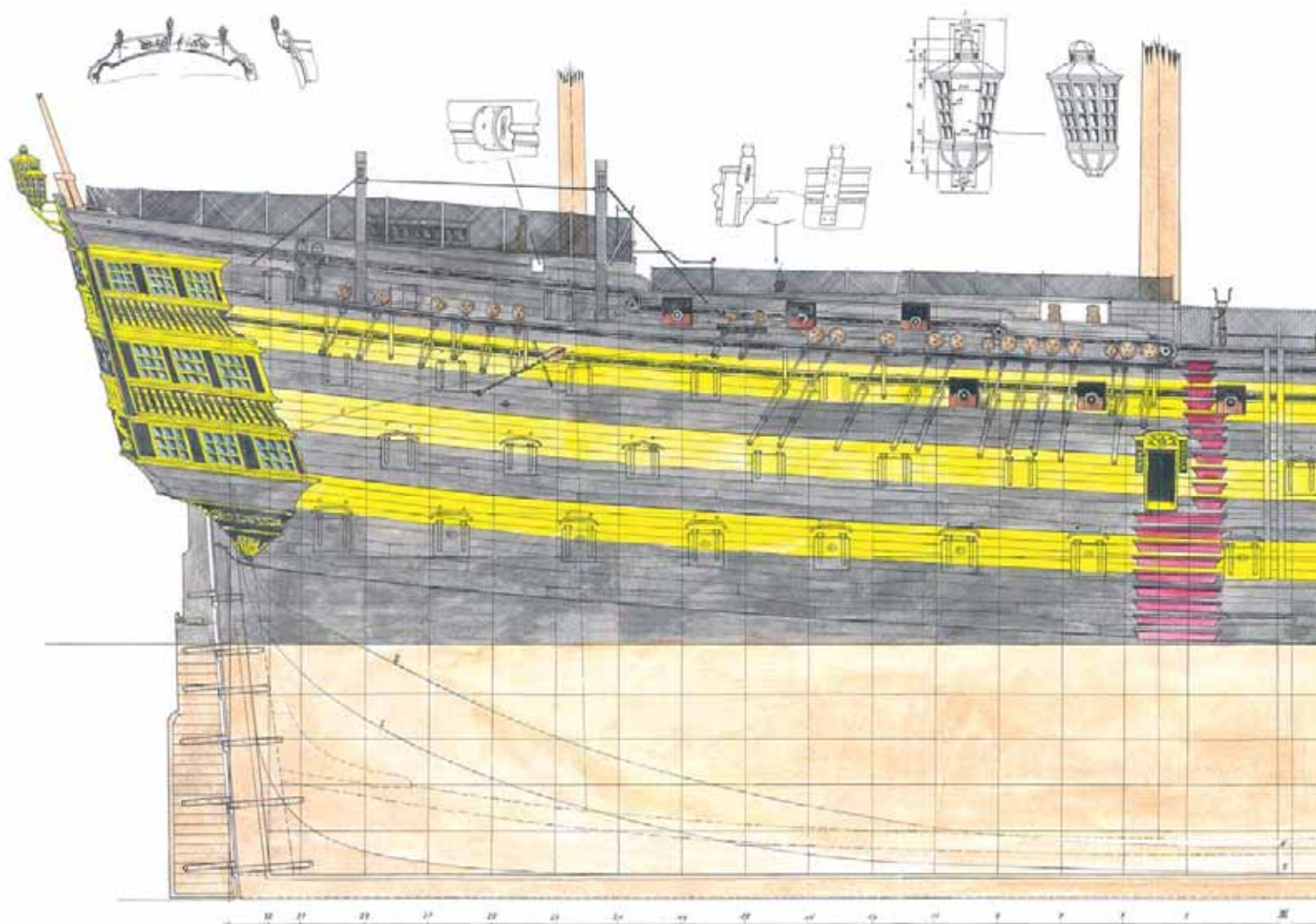

■ HMS Victory (HMS – loď Jeho Veličenstva) vplouvá do nepřátelské linie.

■ Válečníci pod plachtami

Války a boje na moři existovaly už od úsvitu dějin, ale teprve v 18. a 19. století dostaly téměř vědecký charakter, i když lodě samotné se příliš neměnily. Stále se jednalo o dřevěné kolosy pod horami plachet. Přibývalo ovšem děl v jejich bocích a mužů na palubách.

Tažení a rozmístění flotil se dlouho dopředu plánovalo, výcvik posádek a velitelů už dávno nebyl iniciativou jednotlivých kapitánů, ale probíhal na královských akademiích a vědci se snažili poskytovat námořníkům nové a nové poznatky. Pravda, ještě sto let budou na moři dominovat plachetnice, ale umění a odvaha slavných kapitánů a admirálů bere dech ještě dnes. Musíme si uvědomit, že kapitán na lodi byl jejím

■ Konec romantických hrdinů

Z předchozích řádků týkajících se bojů 19. století je patrné, že role statečných jednotlivců na bojišti skončila. Pro kronikáře už nebylo statečných rytířů a osamělých válečníků. Slavnými se stávali už jen velitelé. Pravda, leckterý generál se ke svému postavení dopravoval přes statečnost prostého vojáka, ale v dýmu velkých bitev už jedinec znamenal velmi málo.

N a l é z t tak slavného muže, který by se vyrovnal rytířským legendám, už zdánlivě nešlo.

Lidé takové hrdiny ale vždy potřebovali.

Jedním z nich se pak stal gene-

■ Ve své době byl ješitný Custer považován za neodolatelného krasavce. Není divu, že po jeho boku nechyběla ani indiánská milenka.

■ Sebevědomý Custer vyráží vstříc svému osudu.

rál George Armstrong Custer (1839–1876). Budoucí americký hrdina je přesně tím mužem, o němž se praví, že je „rozporuplnou osobností“. To znamená, že tak jako jím může někdo pohrdat a odsuzovat jej, tak má i tisíce obdivovatelů. Byl přesně typem vojáka, který hodlá vyniknout a získat slávu za každou cenu. Před pár stovkami let by patrně patřil mezi slavné dobrodruhy a válečníky, ale v 19. století už byl přežitkem. Jeho vojenská kariéra začala na bojištích americké občanské války. Ta vlastně jeho vytouženou vojenskou kariéru zachránila. Mezi studenty důstojnické školy byl beznadějně poslední, vadila především jeho

■ Německé kulometné postavení. Je důmyslně opevněné a střelec pozoruje předpolí raději periskopem.

◀ Pokusy o zpříjemnění vojenského života poznaly všechny válčící strany.

◀ Vojáci předvádějí účinek těžkých děl.

■ Postavení bylo třeba neustále vylepšovat. Vojáci obou stran trpěli zimou stejně.

■ Lidová tvořivost na frontě. Francouzští vojáci předvádějí svůj „vynález“ – vrhač granátů.

◀ Frontová linie z roku 1914 se po celou dobu války prakticky nezměnila.

◀ Rozbitá a podmáčená krajina belgických Flander. V této beznaději žili angličtí vojáci měsíce.

▲ Operace Overlord – největší vojenská invazní akce všech dob. Od rozkazu generála Dwighta Eisenhowera (vlevo nahoře) po dobytí německých obranných pevností (vpravo dole).

■ Po půlstoletí normandské pláže navštěvují váleční veteráni i nové generace.

■ Pod hladinou se zdánlivě žádná revoluce neodehrává – obří jaderné ponorky jsou zázrakem už dlouho, ale výzkum zdaleka nekončí. Moderní znamená být extrémně tichý a rychlý a s raketami a torpédy, jejichž síla ještě nedávno představovala arzenál celého loďstva. A stále je na pořadu dne bezpečnost. Její podcenění vedlo ke zkáze i takového obra, jakým byla ruská ponorka Kursk.

■ Ještě nedávno by se podobně vypadající zbraň objevila leda ve filmu Hvězdné války. Nejde však o nic jiného než „obloženou“ starou dobrou americkou karabinu M-16 – zde už ovšem pod názvem „útočná karabina M-4“.

Není patrně daleko doba, kdy na nebi bude poprvé probíhat souboj „robotů“ a vítězem se stane nejlepší hráč na počítači i tisíce kilometrů vzdálený od bojiště.

Vedení průzkumu bojiště i z vesmíru není sice žádnou novinkou, ale možnost ničit

■ I kdyby se výsadkář ocitl v cizí krajině úplně sám, není nijak ztracen. Nezůstane bez spojení a bez orientace v terénu. Český výsadkář je vybaven přilbou s nočním viděním a akustickým hlásičem výšky, na prsou má navigační panel (GPS) a podsvícený výškoměr.

